C - Särskild märkning och information

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Det här lagstiftningsområdet innehåller krav på livsmedelsinformation som gäller för specifika livsmedel, till exempel Nyckelhålet, kosttillskott och honung.

Det finns bestämmelser om märkning och information i annan lagstiftning än i förordning (EU) nr 1169/2011, det vill säga andra krav än de som nämns i lagstiftningsområde B – Allmän livsmedelsinformation. Bland annat finns handelsnormer, varustandarder och regler vars huvudsyfte är att åstadkomma spårbarhet (till exempel regler om ursprungsmärkning). De kraven ska kontrolleras och rapporteras under respektive lagstiftningsområde.

Lagstiftningsområde B – Allmän livsmedelsinformation

C01 - Nyckelhålsmärkning

För att företagare ska få märka ett livsmedel med Nyckelhålssymbolen måste vissa kriterier vara uppfyllda. De finns i LIVSFS 2005:9. Kontroll kan ske både hos tillverkare och hos den som ansvarar för märkning av livsmedlet.

Frivillig information

Nyckelhålet

C02 - Näringspåståenden

Näringspåståenden är information om att ett livsmedel har ett fördelaktigt näringsinnehåll. Det är frivillig livsmedelsinformation och regleras av förordning (EG) nr 1924/2006 tillsammans med grundläggande förordningar om obligatorisk livsmedelsinformation.

Näringspåståenden om livsmedel får bara göras om de är godkända av EU-kommissionen och förtecknade i bilagan till förordningen. Ordalydelsen ska vara i det närmaste identisk med den som står i bilagan. I bilagan anges mängdvillkoren för att få göra näringspåståendena. Påståendet ”innehåll av annat ämne” får göras om företagaren kan uppvisa allmänt vedertagen vetenskaplig dokumentation för hälsoeffekt av det ämnet. Upprepning av innehållet av ett ämne utanför näringsdeklarationen är ett näringspåstående.

Näringspåståenden

C03 - Hälsopåståenden

Hälsopåståenden är information om att det finns ett samband mellan en kategori av livsmedel, ett livsmedel eller en av dess beståndsdelar och hälsa. Det är frivillig livsmedelsinformation och regleras av förordning (EG) nr 1924/2006 tillsammans med grundläggande förordningar om obligatorisk livsmedelsinformation.

Hälsopåståenden får bara göras om de är godkända och förtecknade i förordning (EG) nr 432/2012 och/eller i EU-kommissionens register. Där anges även villkoren för att få göra hälsopåståendet. Det godkända hälsopåståendet ska anges i sin helhet. Allmänna påståenden, direkt uttalade eller antydningar i text eller bild, får göras om de överensstämmer med ett godkänt påstående och detta påstående också skrivs, samt att det finns en tydlig koppling dem emellan.

Påståenden om botanicals som inte har godkänts av EU-kommissionen får användas under vissa förutsättningar.

Hälsopåståenden

Hälsopåståenden - botanicals

C04 - Märkning av livsmedel innehållande GMO

Kraven för godkännande och övervakning av genetiskt modifierade livsmedel och foder (GMO) finns i förordning (EG) nr 1829/2003. I förordningen finns även krav på märkning av produkter som framställts av GMO.

Syftet med reglerna om märkning är att säkerställa att konsumenterna får fullständig och tillförlitlig information om GMO och om produkter, livsmedel och foder som framställts av sådana. Både färdigförpackade och icke färdigförpackade livsmedel som innehåller avsiktlig inblandning av GMO ska alltid märkas med "information om att produkten innehåller GMO". Märkning behövs inte om det skett en oavsiktlig inblandning upp till 0,9 procent av ingrediensen.

Enzymer, aminosyror och vitaminer framställda av så kallade genetiskt modifierade mikroorganismer, GMM, där inget sådant material finns i slutprodukten, behöver inte märkas.

På EU:s webbplats finns en lista över godkända genetiskt modifierade råvaror som får användas till livsmedel och foder.

EU-kommissionens lista över GMO godkända för livsmedel (engelska)

Förordning (EG) nr 1830/2003 reglerar vilka krav som ställs på spårbarhet och märkningskrav, utöver de som framgår av förordning (EG) nr 1829/2003, för produkter som består av eller innehåller GMO samt livsmedel som framställts av GMO. Kontroll av spårbarhetskravet rapporteras i rapporteringspunkt H13.

Kraven på godkännande av GMO finns i rapporteringspunkt A06.

Rapporteringspunkt H13

Rapporteringspunkt A06

Genetiskt modifierade organismer - GMO

C05 - Särskild märkning av kosttillskott

Kosttillskott omfattas av definitionen för livsmedel. Det innebär att kosttillskott omfattas av de generella regler som gäller för livsmedel. De särskilda märkningskraven för kosttillskott finns i föreskrifterna om kosttillskott LIVSFS 2023:3.

Beteckningen ”kosttillskott” ska och får bara användas för produkter som uppfyller kraven i föreskrifterna. Dessa livsmedel ska komplettera normal kost, ska utgöra koncentrerade källor för näringsämnen eller andra ämnen med näringsmässig eller fysiologisk verkan och tillhandahållas i avdelade doser. Kosttillskott får endast levereras till slutkonsumenten färdigförpackade.

Utöver allmänna obligatoriska märkningsuppgifter, se lagstiftningsområde B - Allmän livsmedelsinformation, ska kosttillskott vara försedda med namnet på de kategorier eller beskaffenhet av de ämnen som kännetecknar produkten, mängd av de ämnen med näringsmässig eller fysiologisk verkan, rekommenderade daglig dos, en varning för att överskrida den rekommenderade dagliga dosen, uppgift om att kosttillskott inte bör användas som alternativ till en varierad kost samt att produkten bör förvaras utom räckhåll för små barn.

Lagstiftningsområde B - Allmän livsmedelsinformation

Märkning av kosttillskott

C06 - Bestrålade livsmedel

Livsmedel ska märkas med ”bestrålad” eller ”behandlad med joniserande strålning” om de genomgått sådan behandling. Se Bilaga VI i förordning (EU) 1169/2011.

I SLVFS 2000:46 finns ytterligare bestämmelser på området, bland annat vilka livsmedel som får bestrålas och om import. Det finns för närvarande ingen anläggning i Sverige som är godkänd för bestrålning av livsmedel.

Bestrålning av livsmedel

C07 - Information till konsumenter om frånvaro eller reducerad förekomst av gluten

Kraven för information om frånvaro av eller reducerad förekomst av gluten i livsmedel, det vill säga "glutenfri" och "mycket låg glutenhalt" finns i förordning (EG) nr 828/2014. Här anges de uppgifter som får åtfölja dessa begrepp. Kontroll av att endast tillåtna begrepp används rapporteras här.

Förordningen fastställer också förbud för användning av begreppen för modersmjölksersättning och tillskottsnäring. Kontroll av detta rapporteras här.

Märkning av "fri från"-livsmedel

Kontroll av om det är relevant att använda begreppen ”glutenfri” eller ” mycket låg glutenhalt” rapporteras på rapporteringspunkt B04.

Rapporteringspunkt B04

Kontroll av om processen säkerställer de kriterier som finns i förordning (EG) 828/2014 rapporteras på rapporteringspunkt K06.

Rapporteringspunkt K06

C08 - Ursprungsmärkning av honung

Ursprungsland där honungen har skördats ska anges som en del av beteckningen. Om honungen har sitt ursprung i mer än ett land ska de ursprungsländer där honungen har skördats anges på etiketten i det huvudsakliga synfältet, i fallande ordning efter deras andel av vikten, tillsammans med den procentandel som varje ursprungsland representerar. Se LIVSFS 2025:3. Honung producerad före den 14 juni 2026 ska uppfylla kraven i LIVSFS 2003:10.

Märkning av honung

Märkning av honung - konsumentförpackning

C09 - Märkning och presentation inom vinsektorn

Särskilda regler om märkning och presentation inom vinsektorn finns i artiklarna 117–121 i förordning (EU) nr 1308/2013.

Regler för tillämpning finns också i förordning (EU) nr 2019/33 som bland annat innehåller bestämmelser om märkning och presentation av vissa vinprodukter.

Det finns tre kategorier av aromatiserade vinprodukter – aromatiserade viner, aromatiserade vinbaserade drycker, och aromatiserade drinkar baserade på vinprodukter. Vinglögg och starkvinsglögg är exempel på aromatiserade vinprodukter. Bestämmelser om klassificering, presentation och märkning av aromatiserade vinprodukter finns i kapitel II i förordning (EU) nr 251/2014.

Vinglögg, starkvinsglögg och spritglögg

Ingrediensförteckning och näringsdeklaration är obligatoriskt på vin och aromatiserade vinprodukter som är producerade från och med den 8 december 2023. I den här rapporteringspunkten rapporteras kontroll av att produkten är försedd med ingrediensförteckning och näringsdeklaration enligt artikel 119 i förordning (EU) nr 1308/2013 och enligt artikel 6a i förordning (EU) nr 251/2014.

Kontroll av att ingrediensförteckningen uppfyller kraven i artiklarna 18–21 i förordning (EU) nr 1169/2011 rapporteras i rapporteringspunkt B02.

Rapporteringspunkt B02

Kontroll av att näringsdeklarationen uppfyller kraven i artiklarna 30–35 i samma förordning rapporteras i rapporteringspunkt B03.

Rapporteringspunkt B03

C10 - Definition, beskrivning, märkning och presentation av spritdrycker

Rapporteringspunkten omfattar kontroll utifrån reglerna om definitioner och kategorier av spritdrycker som finns i kapitel I i förordning (EU) 2019/787, samt reglerna om beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker enligt kapitel II i samma förordning. Dessa började gälla i sin helhet den 25 maj 2021. Innan dess gällde förordning (EG) nr 110/2008. Det finns övergångsbestämmelser i artikel 50 förordning (EU) 2019/787 för produkter som före den 25 maj 2021 framställts i enlighet med förordning (EG) nr 110/2008.

Kontroll av Geografiska beteckningar enligt Avdelning II i förordning (EU) 2024/1143 och kapitel III i förordning (EU) 2019/787 rapporteras under lagstiftningsområde D - Skyddade beteckningar.

Lagstiftningsområde D - Skyddade beteckningar

C11 - Konsumentinformation för fiskeri- och vattenbruksprodukter

Krav på konsumentinformation för fiskeri- och vattenbruksprodukter finns i kapitel IV i förordning (EU) nr 1379/2013. Här regleras både obligatorisk och frivillig märkning på fiskeri- och vattenbruksprodukter som säljs till slutkonsument eller till storhushåll.

Förordningen gäller utöver reglerna i förordning (EU) nr 1169/2011 och gäller för både färdigförpackade och icke färdigförpackade varor. Dessa ytterligare krav på märkning gäller för bland annat levande, färsk, kyld, fryst, torkad, saltad, rökt fisk, fiskfiléer, kräftdjur, blötdjur samt för tång och alger. De omfattar krav på att ange artens handelsbeteckning och vetenskapliga namn, produktionsmetod, fångst- eller produktionsområde och kategori av fiskeredskap och på om produkten är upptinad samt datum som anger hållbarhetstid.

Kontrollen av artikel 38 i förordningen rapporteras i rapporteringspunkt H07.

Rapporteringspunkt H07

Sveriges förteckning över de handelsbeteckningar som är tillåtna att använda, det vill säga de svenska namnen på fiskeriprodukterna, finns i LIVSFS 2024:8

På Livsmedelsverkets webbplats finns även en förteckning över tillfälliga handelsbeteckningar som ska gälla till dess att de fastställts genom införande i nämnda föreskrift. Observera att eventuella felaktigheter i stavning eller angivande av det officiella vetenskapliga namnet som förtecknas i föreskriften inte bör beaktas eftersom det vetenskapliga namnet regleras särskilt artikel 37 förordning (EU) nr 1379/2013 via informationssystemet ASFIS eller FishBase.

Tilläggsmärkning av fiskprodukter, tång och alger

C12 - Konsumentinformation om vildsvin

En livsmedelsföretagare som levererar ett vildsvin som tagits emot från jägare direkt till slutkonsumenter ska, oavsett i vilken form vildsvinet levereras som livsmedel, på begäran ge slutkonsumenten tillgång till uppgifter om analysresultat avseende förekomst av trikiner och, i förekommande fall, cesium-137, samt vildsvinens löpnummer. Se 20 § LIVSFS 2024:6.

Detaljhandelsanläggningar som tar emot frilevande vilt från jägare

C99 - Övrig särskild märkning och information

Det finns också krav på märkning och information i andra rättsakter än de som anges ovan, exempelvis i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004. Kontroll av de kraven rapporteras under denna rapporteringspunkt.

I LIVSFS 2006:12 om djupfrysta livsmedel, §§ 7-9, finns nationella märkningsregler, kontroll av dessa rapporteras här. Kontroll av temperaturkriterier som finns i LIVSFS 2006:12 rapporteras under J08

Rapporteringspunkt J08